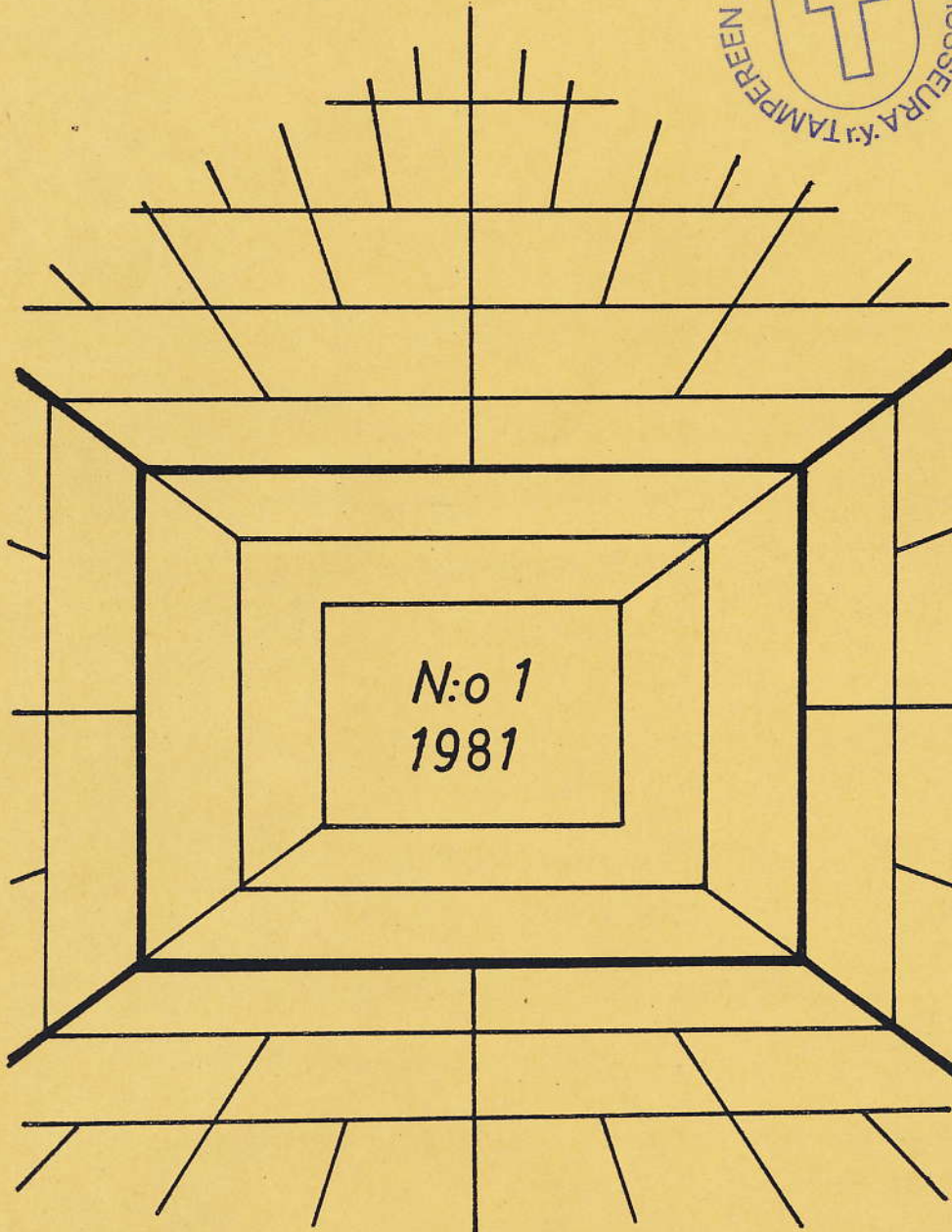
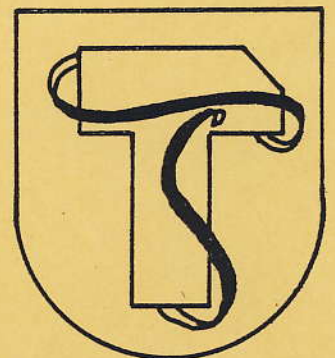

ORPANA

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y.

1. Toimituskunta
toivoo.
2. J.O.Räsänen:
Tavoitteellisuus
sukututkimuksessa
6. Entäs sitten
kun aineisto
on koottuna?
9. Eila Vihtiälä:
Onko suvussasi
Suurmiehiä?
12. K.Haapanen:
Verotuksesta
keskiajalla

Kansilehti:
Kalevi Mäki-Kihniä

O R P A N A

N:o 1 1981

Tampereen seudun sukututkimusseura r.y:n
tiedotuslehti.

Toimituskunta

Kaarlo Haapanen
Vesa Leppänen
Osmo Merikoski

Päätoimittajan Kaarlo Haapasen osoite
Puomikatu 7
33410 Tampere 41
puh. kotiin 460464

Kansilehti

Kalevi Mäki-Kihniä

Kirjoitus ja kokoonpano
J.O.Räsänen

Monistus ja nidonta
Kopiopaino KY
Tampere - puh 31316

Eräjärven pitäjä kuului
vv 1623 - 1776 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1776 - 1796 Sääksmäen tuomiokuntaan,
vv 1796 - 1845 Sääksmäen yliseen tuomiokuntaan ja
vv 1845 - 1862 Jämsän tuomiokuntaan.

Hämeenkyrön pitäjä kuului
vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan ja
vv 1785 - 1862 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan.

TAMPEREEN SEUDUN SUKUTUTKIMUSSEURA R.Y.

ryhtyy julkaisemaan tiedotuslehteä. Tarkoituksena on, että lehti ilmestyy kaksi kertaa kevät- ja kaksi kertaa syyskaudella.

Lehti aikoo julkaista sukututkimuksesta kiinnostuneiden havaintoja. Ne voivat olla kirjaanvientejä sukututkimuksen vaiheista yleensä. Ne voivat olla jonkin kiinnostavan yksityiskohdan esittelyä. Ne saavat olla sukunsa tutkimuksesta kiinnostuneen kannanottoja tai mielipiteitä. Sanalla sanoen tarkoituksena on esitellä seuran piirissä esiin tulleita tapahtumia tai vaikkapa toivomuksia, mitä kirjoittaja toivoisi tapahtuvan.

Oman tiedotuslehden perustaminen on tarpeellinen myös siksi, että saamme sen avulla jo näin varhaisessa vaiheessa talteen - Tampereen seudun sukututkimusseuran on vasta runsaan vuoden ikäinen - havainnot ja perinteen asialla kun tässä ollaan, saadaan myös näistä perinne.

Kirjoitukset saavat olla vapaamuotoisia. Ne tulisi mieluummin kirjoittaa koneella. Vähintään kolmosvälillä - neljääkin saa käyttää. Rivimäärä n. 35 per sivu.

Toimituskunta ilmoittaa täten, että kirjoittajat saavat laatia mielipiteensä siinäkin mielessä vapaasti, että heidän ei tarvitse niiden julkaisemisesta maksaa mitään!! - Heiltä toivotaan hyviä ehdotuksia yhdistyksen lehden nimeksi....

toivoo toimituskunta.

T A V O I T T E E L L I S U U S

sukututkimuksessa.

Useissa asioissa ja tehtävissä on välttämätöntä olla t a v o i t e. Tämä on jotain sellaista, mihin pyritään. Pyrkiminen taas vaatii, että tavoitteesta hankitaan tarpeelliset tiedot. Ei hyödytä pyrkiä tavoitteetta tai tavoitetta lähemmin tuntematta. Kun tunnetaan tavoite mihin pyritään, voidaan helpommin määritellä keinot tai menettelytavat, joilla tavoite saavutetaan.

S u k u y h d i s t y k s e l l ä, josta myös käytetään sukuseuran nimitystä on usein tavoitteena yhteenkuuluvaisuuden tunteen herättäminen ja kehittäminen suvun jäsenten kesken. Se pyrkii myös suvun jäsenten elämänvaiheiden ja sukumuistojen selvittämiseen, keräämiseen ja tallettamiseen.

S u k u t u t k i m u s s e u r a n tavoitteena on yleensä saada jäsenet tietoisiksi niistä keinoista, joilla sukuun liittyviä asioita selvitetään ja missä lähdeaineistoa säilytetään. Se pyrkii myös kokoamaan aatteen innoittamat henkilöt yhteen tiedon jakamista ja levittämistä varten.

S u k u t u t k i j a n tavoitteena tulee olla pienien yksityiskohtien selvittäminen tietyssä järjestyksessä, jotta niistä yhteen liitettyinä muodostuisi sopiva kokonaisuus.

Kun tarkastelemme lähemmin sukututkijan tavoitteen aset-
telua, voimme nähdä sen esim. seuraavan laisena:

1. Ensin selvitetään rippikirjoista henkilöt patriarkaalisessa järjestyksessä isästä isään tai äitiin niin pitkälle kuin rippikirjoja riittää eli yleensä 1700-luvun alkuvuosiin. Näin saadaan aineistoa esivanhempien taulua varten.
2. Sitten ryhdytään henkilökokoelmaa vyöryttämään ja hankkimaan tiedot etenevissä polvissa olevista henkilöistä. Toisin sanoen kerätään tiedot lapsista ja heidän jälkeläisistään ja saadaan tällä tavoin aineistoa jälkeläisten taulua varten.
3. Tämän jälkeen voidaan tavoitteeksi asettaa esim. 1600-luvun jälkimmäisen puoliskon henkilöiden selvittäminen. Se käy mahdolliseksi henkikirjoista, maakirjoista, läänintileistä tai voudintileistä.

Näin voidaan jatkaa edelleen välitavoitteita asettaen ja ne saavuttaen. Nimien ja vuosilukujen lisäksi tarvitaan paljon muuta tietoa, jota saadaan perunkirjoista, kauppakirjoista, kiinnekirjoista, torppari- ja muista maanvuokrasopimuksista ja niiden kiinnityksestä, oikeuden pöytäkirjoista sekä monista kirkon arkistoon kuuluvista asiakirjoista.

S u k u t u t k i m u s k u r s s i n tavoitteena saattaa olla, että kurssin päätyttyä jokaisen tulisi olla tietoinen sukututkimuksen johtavista periaatteista, suoritustavoista, aineiston sijainnista ja käytöstä voidakseen

suorittaa tutkimustyötä ja tutkimustyönsä edetessä edelleen kehittää ja laajentaa tietojaan ja taitojaan. Tämän päämäärän saavuttamiseksi kurssin aikana opitaan tietojen hankinta, käsittely ja sukutaulukojen laadinta. Selostetaan kirjastojen, maakunta-arkistojen, maanmittauskonttoreiden, kirkon arkistojen yms käyttämistä ja tutustutaan johonkin tällaiseen yksityiskohtaisemmin. Vanhojen käsialojen lukemista harjoitellaan, Selostetaan sukututkimuksen ja eri tieteenalojen vuorovaikutusta. Tutustutaan alan kirjallisuuteen.

Sukututkimus ei harrastuksena ole mikään vähäpätöinen asia. Ehkä juhlallisimmin asiaa on ilmaissut Bengt Hildebrand teoksessaan " Handbok i Släkt- och personforskning " lausein, jotka vapaasti suomennettuina kuuluvat

" Tunnet itsesi paremmin, kun tunnet esivanhempasi. Yksityiselle ihmiselle suku on samaa kuin koko kansalle Isänmaa muistoineen. "

Ikaalisen pitäjä kuului
vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan ja
vv 1785 - 1862 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan.

Kangasalan pitäjä kuului
vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1785 - 1811 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan ja
vv 1811 - 1862 Satakunnan tuomiokuntaan.

Lempäälän pitäjä kuului
vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1785 - 1811 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan ja
vv 1811 - 1862 Satakunnan tuomiokuntaan.

Längelmäen pitäjä kuului
vv 1623 - 1796 Sääksmäen tuomiokuntaan,
vv 1796 - 1845 Sääksmäen yliseen tuomiokuntaan ja
vv 1845 - 1862 Jämsän tuomiokuntaan.

Suvun
kantaissä tai -äiti

Maakirjat 1540-
luvulla

Henkikirjat
1634 alkaen

Rippikirjat ja
historiakirjat
1700-luvun alussa

Muuttaneiden kirjat
1750-luvulla

Tämän päivän henkilö sukututkijana ja
perushenkilönä eli koettina.

Kaarlo Haapanen.

Entä sitten
kun aineisto
on koottuna?

Tämän kirjoittaja tarkoittaa "aineistolla" suoritetun sukututkimuksen yhteydessä saatuja tietoja. Sekin lienee syytä mainita, että kirjoittaja haki ja tavoitti isän ja äidin taustoja hamaan siihen saakka, kuin mitä asiakirjoja myöten yletä tai aleta voi. Sekin on muuan ongelma, että juurien etsijä viehättyy hämmästelemään juuriensa laajuutta ja eksyy suunnattomaksi paisuneen sukupuunsa metsään. Ja ellei etsijä ajoissa saa neuvoa pelkistyy vain isä-isä ja äiti-äiti linjaan, hänen kaappinsa on selvittämättömästi täynnä suvun, sukujen ja sukujen sukujen juuria.

Pääsin tässä vaiheessa äidin osalta 1770-luvulle. Isän osalta vuoteen 1650. Ja kaikki on tähän saakka hyvin. Ja haetut - oikeammin tavoitetut 8 ja 10 sukupolvea on mapissa ikäjärjestyksessä. - Tähän saakka siis kaikki on hyvin. Sukututkimus tai sanoisinko suvun tutkinta on kuitenkin niin paljon spesiaalihommaa, että se vaatii muutamaman viikon asiaan paneutumisen. Esimerkiksi jonkin työväenopiston parikuukautinen luentosarja, tutustuminen eri tyyppisiin arkistoihin antaa hyvät lähtökohdat mielenkiintoiselle ja antoisalle puuhalle. Sen jälkeen asiaan harrastunut tietää jo asioista muutakin kuin sen, että pape-reita ei käsiteltäessä saa repiä.

En nyt niinkään puhu hankitun aineiston tieteellisestä käsittelystä enkä kaiken materiaalin saattamisesta siihen tasoon, että se voidaan "ajaa" tarvittaessa tietoko-

neeseen. Nekin muuten vaihteita, jotka ovat tarpeen tutkimuksen edistytessä. Yleensähan ihminen, päästyään tiedosta osalliseksi haluaa tietää enemmän. Ilmiö on kuulemma sama kuin kasvuhakuisessa yhteiskunnassakin: kun viime vuonna saatiin noin paljon, tänä vuonna näin paljon, niin ensi vuonna on saatava vieläkin enemmän. Tarkoitan tavallista asiasta kiinnostunutta, mutta ei perusteellisesti sukututkimukseen paneutunutta. Hän kyllästyy jo kolmen Juuso-Jaakonpojan vuodelta 1700 päiviin, kuukausiin ja vuosiin. - Hän ei muodostu kuvaa Juusosta enempää kuin aikakaudesta ja sijainnista juuriverkostossa.

Miten sitten
pitäisi asia
kuvata?

Kuinka esittää tulokset suvulle, joka ehkä malttamattomana odottaa sukututkijan työn tulosta? - Ainakin tämän kirjoittaja huomasi, että vaikka hän kuinka -omasta mielestään- helppotajuisesti käänsi juuriliuskoja, selitti yhdeksännen ja kahdeksännen polven kokemaa kiinnostavaa vaihetta, aineiston tiivistelmä tavallisina liuskanippuina ei katselijaa tyydyttänyt.

Kaavioita - niin minulle on kerrottu - on kuulemma monta. Ne ovat hyviä ja erinomaisia laatijastaan riippuen ja hänen kertomaansa uskoen. Eräällä pankilla on jäsenasiakkailleen laadittuna Mamma-Mosesin naivia preeriamaisemaa muistuttava sukupuu. Siinä on juuristoa ja latvakasvua melkoisen pöytäpinnan verran.

Sain taulukon ao pankista - luvattuani harkita suurien säästöjeni mahdollista siirtämistä heidän haltuunsa (ehdotonta vaatimusta siitä ei tehty). Se ei sinänsä ratkaisuna hullumpi ole. Eräs teknillinen pulma siinä tuntuu

olevan. Juuristoon voi liimata ao henkilön kohdalle helposti kiinnitettävän liimalapun. Samoin lehvistöön - meitä maanpäällisiä kuvaamaan oma merkkinsä. Niitä on varsin vaikea kiertää kirjoituskoneeseen. Läheskään kaikilla ei ole hienoa tekstauskäsialaa ja tekstin tulisi olla helposti luettavaa. Muutoin liimalappusysteemi on hyvä. Olen kyllä kuullut, että ammattimiehet - asioihin tarkemmin perehtyneet - pitävät moisia Mamma-Moses tauluja joutavina. Saattaa olla, että ne sitä ehkä ovat, mutta onko muita kaavoja. Senkin olen kuullut, että sukututkijain liitolla olisi joku vastaava kokoomataulukko. En tiedä minkälainen?

Nyt kuuluisikin kirjoittajan kysymys niille, jotka tietävät:

Onko olemassa kätevää sukutaulun kaaviota?

Jos on, pitäisikö esim. oman seuran ryhtyä niitä hankkimaan tai mikseikäs myös laatimaan? -

Messukylän pitäjä kuului

vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1785 - 1811 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan ja
vv 1811 - 1862 Satakunnan tuomiokuntaan.

Oriveden pitäjä kuului

vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1785 - 1811 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan ja
vv 1811 - 1862 Satakunnan tuomiokuntaan.

Pirkkalan pitäjä kuului

vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1785 - 1811 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan,
vv 1811 - 1862 1) Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan ja
2) Satakunnan tuomiokuntaan.

Ruoveden pitäjä kuului

vv 1623 - 1785 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1785 - 1811 Ylä-Satakunnan yliseen tuomiokuntaan,
vv 1811 - 1862 1) Ylä-Satakunnan yliseen ja
2) Satakunnan tuomiokuntaan.

ONKO SUVUSSANI SUURMIEHIÄ ?

Jokainen sukututkija tietää, millä tavoin tämä työ valloittaa tekijänsä: jokainen nimi arkistojen kätköissä löytyessään puhuttelee omalla tavallaan. Ensin ne tosin ovat vain nimiä, lyhyitä oudoin kirjaimin ruotsalaiseen muotoon kirjoitettuja vieraita nimiä Sizla, Sciskia, Dordi, Lastika Vaikea on joskus edes kuvitella, mitkä näiden esiäittemme nimet todellisuudessa olivat, kuinka ne suomennettaisiin.

Kuitenkin on hämmästyttävän paljon asioita, joista meidän on mahdollisuus saada käsitys siitä, millaisissa olosuhteissa he elivät ja sillä tavoin ikäänkuin herättää sydämissämme heidät eloon. Kertomaan meille nykyajan ihmisille oma elämäntarinansa ja opettamaan meille mikä tässä elämässä on todella tärkeätä: elää elämänsä, tehdä työnsä ja kasvattaa lapsensa, antaa heille kaiken sen henkisen ja aineellisen perinnön, minkä kykenee varustakseen heidät kohtaamaan sen elämäntehtävän, joka on suoritettava uuden sukupolven kasvattamiseksi siihen, että se voimakkaana oman aikansa tullessa siirtäisi perintönsä uudelle sukupolvelle.

Usein luullaan, että me sukututkijat haemme esi-isämme löytääksemme sieltä suurmiehiä. Näin ei ole asia vai onko? -

Isoisäni äiti, torpparin tytär kahdeksan-lapsisen perheen nuorin solmi avioliiton vuoden viimeisenä päivänä v 1845 16 vuoden 5 kuukauden ja 15 päivän ikäisenä renki Mikko Jussinpojan kanssa, joka oli 31 vuotias. Koska lapsi oli jo tulossa oli myös maksettava varsin huomattava sakko, joka varmaan oli omiaan vaikeuttamaan perheen perustamisen onnistumista.

Lapsia syntyi yksitoista. Suurten nälkävuosien aikana kuoli kaksi lasta kulkutautiin, yksi lapsista eli 84-vuotiaaksi. - Tämä esiäitini kuoli 56 vuoden 6 kuukauden ja 28 päivän ikäisenä. Jos tällainen elämäntehävä annettaisiin jollekin nykyajan tehonaisena itseään pitävälle niin kuinkahan kävisi?

Pälkäneen pitäjänhistoriasta voi lukea kuinka Sappeen ruodun talolliset vuodesta toiseen riitelivät sotilastorpan korjausvelvollisuuden laiminlyönnin tähden. Kaikki tosin myönsivät, että se ikkunaton savutupa kyllä kipeästi kaipaasi korjausta, mutta siihen ei voitu ryhtyä ennen kuin oli selvitetty kenen maalla sen kuuluisi olla. Hardikkala oli näet muuttunut ratsutilaksi ja halusi sen pois omalta maaltaan.

Ehkäpä se ei minua olisi muuten niin riipaissut, mutta kun tiesin, että omat esivanhempani siinä asuivat, kasvattivat 11-päisen lapsilaumansa, josta neljä kuoli jo lapsena. Mitä ongelmia mahtoi olla Anna-äidillä silloin kun isä-Risto oli sodassa? Ehkäpä samoja kuin nykyajan perheen emännällä "mitähän ruokaa tänään laittaisin?" Annan tyttärenmies raivasi torpan, mutta joutui sieltä lähtemään ja elätti perheensä suutarina. Tämän poika hänkin suutari lähti eräänä keväänä tiettömään korpeen, hänellä oli mukanaan kaikki maallinen omaisuutensa. Vaimo kantoi käsivarsillaan vanhinta poikaansa - oli vuosi 1842 - toisella kädellään hän talutti lehmää. Itsellään hänellä oli talouskalut, suutarintyökalut, kirves ja tupipuuikko.

Hänen pojantyttyärensä sanoi minulle sen savutuvan raunioilla, jonka tämä mies rakensi ensimmäiseksi kodiksi perheelleen ja lehmälleen: "tässä torpassa syötiin puhdasta ruisleipää nälkävuosinakin." Kaikki seitsemän lasta kasvoivat aikuisiksi ja yksi heistä oli isäni äiti.

Nämä rengit ja torpparit ovat minulle tulleet erityisen rakkaiksi kahdestakin syystä. Ensinnäkin heistä on paljon vaikeampi saada tietoja kuin esim. jostakin kirkkoherrasta, joka on edustanut läänin yliopiston vihkiäisissä. Toisaalta jollakin torpparilla oli paljon vaikeampaa selvitä niistä ulosteista mitä elämä ja siinä pysyminen heiltä vaati että he selvisivät ja saattoivat antaa lapsilleen ne elämän eväät, jotka on tarvittu liitettävässä sukupolvi toisensa jälkeen katkeamattomaksi ketjuksi.

Koska me olemme nyt tässä sinä joka luet tätä, ja minä joka tätä vähäisillä kyvyilläni kirjoitan - itsekin jo isoäiti - me tiedämme, että siinä ketjussa ei ole ollut yhtään heikkoa rengasta miltään kohdalta se ei ole katkenut

todistaa Tampereella 29.1.1981 Eila Vihtiälä.

Virtein pitäjä kuului
vv 1623 - 1776 Ylä-Satakunnan tuomiokuntaan,
vv 1776 - 1795 Rautalammin tuomiokuntaan ja
vv 1795 - 1862 Pohjanmaan itäiseen tuomiokuntaan.

Kaarlo Haapanen

H a v a i n t o j a v e r o t u k s e s t a
K u s t a a V a a s a n S u o m e s s a.

Vanhoja asiakirjoja pengottaessa löytyy kiinnostavia yksityiskohtia, joilla on taipumus viedä sukututkija kokonaan toisaalle kuin suvun juuriin. Ehkäpä se tekeekin sukututkimuksen antoisammaksi ja tavallaan kiihottaa jatkamaan. Käsiini osui pieni vaatimaton opus, se löytyi erään suvun asiakirjojen joukosta - 90-sivuinen nidottu, sodanaikaiselle paperille painettu nimeltään "Verotusoloja vanhempina aikoina." Tämän kirjoittajan mielestä teoksesta kannattaisi ottaa Tampereen seudun sukututkimusseuran julkaisuun jokin erikoiskysymys silloin tällöin. Teoksesta käy selville paitsi esitys miten ja missä vaiheessa verotus meillä on kehittynyt, myös se, että verotaja on jo 1400-luvulla ollut vähintään yhtä kekseliäs kuin nykyisinkin.

Kustaa Vaasa oli
mestariverottaja.

Kustaa Vaasa oli paitsi Pohjolan kaikkien aikojen suurin valtiomies myös erittäin kekseliäs keksimään valtiolle ja itselleen tulolähteitä. Tässä esityksessä olisi tarkoitus kerrata hänen kehittämänsä verotusjärjestelmää ja esitellä sen joitakin yksityiskohtia. 1400-luvulla saatiin aikaan verouudistus v 1436. Noin 100 vuotta myöhemmin Kustaa Vaasa lisäsi uudistusta. Suomalaiset joutuivat sen kanssa tekemisiin mm v 1538, jolloin Kustaa Vaasan omistamassa linnaläänissä Kokemäen kartanon alueella määrättiin laamanni ja kihlakunnantuomari "muutamien taitavien talollisten kanssa merkitsemään kunkin talon viljelysalue,"

että verotus lopultakin saatiin "säännönmukaiseksi." Näillä verokirjoilla on näin jälkitutkijan kannalta sikäli arvoa, että sen aikaiset verotusolot selviävät.

Kruununvero käsitti
monta erillisveroa.

Kustaa Vaasa jäsensi kruununveron kolmeen osaan. Sastamalassa on säilynyt seuraavat yksityiskohdat:

P Ä Ä V E R O

Maaveroa maksettiin 12 äyriä koukulta - koukku oli alkuun yhden kyntäjän osa pellosta, muuttui myöhemmin tarkoittamaan muuta. Karjaveroa suoritettiin hevoselta 1 äyri, lehmältä 1/2 äyriä, hieholta 1 fyrkki, lampaalta 1 ja 1/2 penninkiä. Kurssi oli seuraava: hevosen hinta oli keskimäärin 80 äyriä eli kymmenen markkaa ja yksi markka oli 8 äyriä, 1 äyri = 24 penninkiä, 1 fyrkki = 1/4 äyriä eli 6 penninkiä. - Tämän mukaan "koukun" hinta oli hieman yli 15 % hevosen hinnasta.

Pääveroa maksettiin lisäksi joka jouselta 6 naulaa haukia - jousi = 15 vuotias työkykyinen mies, hänen tuli tehdä kolme päivätyötä Kokemäen kartanoon. Se muutettiin hankalien kulkuyhteyksien vuoksi niin, että työpäivät sai korvata kalalla = hauilla. - Pääveroon kuului lisäksi puoli kippuntaa nuottahaukia - kippunta = 400 naulaa eli 170 kiloa.

K I N K E R I V E R O

Kinkeriverolla tarkoitettiin sitä veroa, mikä luonnossa eli maanviljelijän tuotteilla veroina suoritettiin. Ja se käytettiin sotaväen ruokkimiseen: sotaväki kiersi RUO=KARUOTSINA pitäjää, jonka tuli sitä elättää määräaika, minkä jälkeen siirtyi toiseen pitäjään. Se muutettiin myöhemmin kinkeriveroksi. Sitä maksettiin seuraavasti: Joka koukulta 1/6 pannia rukiita, 1/3 pannia ohria, 1/3

pannia kauroja, 2 naulaa voita, 2 naulaa sianlihaa, 4 naulaa naudanlihaa, 4 naulaa haukia ja 8 kappaletta kynttilöitä.

Niiden lisäksi joka neljänneskunta suoritti punnan ohria, 1/2 pannia herneitä, 1 punta suolaa ja 2 jänistä. -

1 panni = 20 kappaa = 2 karpiota

1 punta = 6 pannia.

Kun yksi kappa oli 5.496 litraa oli pannin vetomäärä 109,92 litraa ja yksi punta 659,52 litraa eli nykymitoiksi muutettuna suoritettiin siis koukulta 18,32 litraa rukiita, 36,64 litraa ohria ja 36,64 litraa kauroja.

Kun ajattelee silloisia viljelysoloja, heikkoa satoa ja mitättömiä viljelyksiä vero on ollut hirvittävän korkea.

N I M I S M I E S V E R O

Nimismies - alkuaan nimitysmies valittiin kansan toimesta määrääjäksi. Ne olivat tavallisimmin vaikutusvaltaisia talonpoikia. Varhaisemmalla keskiajalla he toimivat joskus tuomareinakin. Nimismiehen tuli antaa käräjiä varten huoneet, huolehtia käräjille saapuneitten virkamiesten ja heidän seurueittensa kestityksestä. Tätä varten kannettiin erityinen vero. Teoksessa "Verotusoloja vanhempina aikoina" todetaan mm "nimismiehen tehtävä tuotti aluksi haltijalleen vaivaa ja harmia, tuskin aineellista hyötyä. Kuitenkin hänen talonsa nautti osittaista verovapautta." Vero oli alkujaan siis kestitysvero. Se kannettiin sitä varten. Ystävämme Kustaa-kuningas otti sen 1540-luvulla kruununveroksi ja nimismiehelle jäi siitä vain osa. Ennen vuotta 1540 vero kannettiin luonnontuotteina. Sen jälkeen se perittiin rahassa.

Nimismiesveroa maksettiin seuraavasti: 5 markkaa koululta ja joka talo koosta riippumatta 4 äyriä heinärahoja. Aikaisemmin oli joka talo ollut velvollinen suorittamaan yhden kappakuormallisen heiniä. Ne käytettiin nimismiehen vieraiden hevosten elättämiseen. Sen lisäksi jokaisen jouksen tuli suorittaa nimismiehelle joka vuosi 1 lampaan lapaa. Käräjiä oli vuodessa kolmet: laamannin käräjät, kesäkäräjät ja kevätkäräjät. Talo, jossa oli 4 yli 15 vuotias miestä sai maksaa vuodessa nimismiesveroa 12 lampaan lapaa eli 6 lampaan lavat.

Kappakuorma = 4 aamia
1 aami = 60 vanhaa leiviskää
eli 510 kiloa.

Sen lisäksi kannettiin paikoin lahjarahoja tai härkärahoja.

Kuinka nimismies
verot sitten käytti?

- " Hänen tuli vuoden kuluessa antaa seuraava kestitys:
1. neljä kertaa linnanvoudille tai tuomarille, linnanvouti sai tulla korkeintaan 35 hevosella ja viipyä 3 yötä.
 2. neljä kertaa vuodessa maavoudille, hänellä oli puolta pienempi hevosmäärä mutta yöpymisoikeus oli sama. Hänen tehtävänään oli sakkojen perintä.
 3. yhden kerran laamannille, jolla sai olla 12 hevosta ja viipymisoikeus oli 3 yötä ja mukana enintään 6 miestä. Lisäksi saattoi vuoden mittaan tulla muitakin vieraita."

Verouudistus toi lisäksi vielä veronkannon uudistamisen. Siihen saanee palata joissakin seuraavissa seuran lehden numeroissa. Näiden asioiden kertaaminen seuran omassa julkaisussa on kirjoittajan mielestä sen vuoksi aiheellista, että juuri verotus aikoinaan loi syyn asuk-

